

Broeierij Boon & Breg uit Andijk oogstte begin april een perceel tulpen vroegtijdig om kosten te beperken.

Het mes moet in het tulpenareaal

Ondernemen in de bloembollensector wordt steeds moeilijker. Bedrijven worden steeds sneller vanuit de lokale bankbediening overgeheveld naar Bijzonder Beheer, ook wel intensieve begeleiding genaamd. Daarvoor zijn diverse oorzaken, die losstaan van de coronacrisis.

Tekst: Hans Tesselaar, Flynth | Fotografie: John Boon

De meeste bedrijven die in de problemen komen hebben rendementen die al jaren achterblijven bij verwachtingen. Hierdoor zijn de geldmiddelen die uit de exploitatie vrijkomen onvoldoende om de verplichtingen te betalen, zoals investeringen, aflossingen en privé-onttrekkingen. Een andere reden kan zijn dat er te grote investeringen zijn gedaan, waardoor risico's te groot worden. Bovendien hebben banken te maken met steeds verder aangescherpte regels, waardoor zij bedrijven eerder in een hogere risicocategorie inschalen. De uitbraak van corona heeft een sluimerend probleem alleen maar eerder pijnlijk bloot gelegd. De afgelopen jaren heeft de sector niet anders gedaan dan produceren, produceren, meer en meer en tegen een

lagere kostprijs. De coronacrisis maakt duidelijk dat het roer om moet.

ONTWIKKELING AREAAL

In het teeltjaar 2019/20 is het tulpenareaal volgens de voorlopige statistieken van de BKD gegroeid met 349 ha naar 13.229 ha. Grafiek 1 laat de procentuele stijging over de laatste twintig jaar zien. Ook de broeierij groeide explosief (grafiek 2). Voor de sector een heel slechte ontwikkeling.

De prijzen waren in de zomer van 2018 (met een areaal van 12.680 ha) en het daaropvolgend broeiseizoen 2018/19 goed, maar daaraan lag wel een dramatisch slecht teeltjaar ten grondslag. Hierdoor waren er aanzienlijk minder tulpen voorhanden met als resultaat hogere prijzen in de zomer,

een mindere voorraad broeibollen en goede prijsvorming van broeibollen. Als er in 2018 een goede oogst was geweest, dan zou dat er heel anders hebben uitgezien. Dit laat het oogstjaar 2019 wel zien. Een groei met 200 ha en een goede oogst resulteerden in een doodvallende handel in de zomer van 2019 en een ondermaatse prijsvorming van de bloemen tot en met februari 2020. De harde conclusie is dat economisch gezien de grens van wat de tulpenmarkt wereldwijd aankan inmiddels is gepasseerd.

WERELDWIJDE CRISIS

Een areaal van 13.229 ha kan de sector niet aan. Werkelijke bedragen ontbreken nog, maar de bloemensector alleen al heeft de afgelopen maand vele honderden miljoenen verloren en exportbedrijven

kraken in al hun voegen. De crisis is wereldwijd, ook buitenlandse afnemers van bollen hebben grote verliezen geleden. Zullen de uitstaande facturen van leveringen uit de afgelopen oogst nog wel worden betaald? Bij de export heerst de angst dat de reeds ingekochte bollen te duur blijken te zijn en dat dumppartijen de markt komende zomer verder gaan verzieken.

AREAAAL VERNIETIGEN

Corona raakt de sector snoeihard. Een inschatting geeft aan dat 20% van de bedrijven onmiddellijk of zeer binnenkort ondersteuning nodig heeft en dat meer dan 50% van de bedrijven dat na de zomer nodig heeft. Slechts een klein gedeelte zal de storm ongeschonden overleven. Wellicht een kwart van de bedrijven zal nooit meer van de 'beademing' raken. Wat voor situatie blijft er over voor de rest? Overschotten zullen niet worden verkocht of in het gunstigste geval tegen bodemprijzen. Dan is vernietigen economisch voordeliger, immers de kosten stoppen vanaf het moment van vernietigen. Vrijwillig vernietigen betekent dat afscheid genomen kan worden van de onderkant van het areaal: partijen die geplant waren in de hoop er nog iets aan te verdienen, partijen met een te hoog percentage TVX, partijen met een te hoog percentage zuur. Wat overblijft is weliswaar kleiner maar wel economisch gezonder.

2020 EN 2021

Komende jaren zullen bedrijven in onze sector ondersteuning nodig hebben. Bij de overheid is uitstel van betaling van belasting aan te vragen en bij de banken uitstel van aflossingen voor de komende zes maanden. Van de Noodmaatregel Over-

brugging behoud Werkgelegenheid (NOW) zal fractioneel gebruik worden gemaakt, immers op de bedrijven is er werk genoeg in deze tijd. Wat overblijft is de noodkredietregeling, de uitbreiding van het Borgstellingsfonds. De KAVB heeft haar leden hierover in een nieuwsbrief over de voorwaarden al geïnformeerd. Een aanvulling op de uitleg van het Borgstellingsfonds:

- In het kader van de bijzondere omstandigheden is de regeling voor borgstelling opgerekt met € 300.000, dus van maximaal € 1.200.000 naar € 1.500.000
- De overheid staat maximaal garant voor 70%. Als het fout gaat en er is een maximale borgstelling van € 1.500.000 dan is € 1.050.000 'gedekt' uit de premie van 3%, voor de resterende 30% neemt de bank extra risico.
- De regeling is gecumuleerd. Als bijvoorbeeld voor een investering al € 1.000.000 is verstrekt onder borgstelling, dan kan er nog maar € 500.000 extra worden verstrekt.
- De borgstelling wordt verleend voor twee jaar. In die twee jaar moet de onderneming in beginsel terug hebben betaald c.q. blijkt hebben gegeven van herstel zodat bedragen kunnen worden terugbetaald. Het is dus geen gratis geld en de extra ondersteuning geeft een enorme druk op bestaande aflossingsverplichtingen.

De bank zal bij een kredietaanvraag maximaal gebruikmaken van de Borgstelling (BL-C). De reden hiervoor is tweeledig: het beperkt het kapitaalbeslag van de banken (ook zij lopen met hun kapitaal tegen de randen van de mogelijkheden aan) en mocht de crisis langer duren dan heb je ook meer financiële lucht. Bij een

kredietaanvraag heeft de bank de volgende gegevens nodig:

- liquiditeitsprognose 2020 en 2021;
- exploitatiebegroting 2020 en 2021 (bij 2021 uitgaande van een 'normaal' jaar om aan te tonen dat de klant zijn lasten kan dragen);
- investeringskalender 2020, 2021 en 2022 (liefst zo min mogelijk);
- (voorlopige) jaarstukken 2019 en minimaal IB 2018 van de aandeelhouders/firmandanten.

Daarbij hanteert de bank de volgende uitgangspunten:

- Er zijn geen aflossingen op familieleningen en anders moet worden aangegeven waarom moet worden afgelost (bijvoorbeeld levensonderhoud ouders).
- Exploitatie en liquiditeitstekorten worden in principe in twee of maximaal vier jaar gefinancierd (wie langer nodig heeft, gaat naar Bijzonder Beheer voor een continuïteitbeoordeling).

ADVIES

'Never waste a good crisis', zeggen de Engelsen. Gebruik een crisis in je voordeel. Wanneer de coronamaatregelen worden opgeheven en hoelang het duurt alvorens de wereld weer in beweging gaat komen, is onzeker. Wel zeker is dat het niet meer wordt zoals het was en dat het herstel jaren gaat duren. Het enige advies is: beperk het areaal en bespaar zoveel mogelijk onnodige kosten. Denk niet: 'Mijn buurman gaat wel krimpen, ik hoef niet'. Die houding leidt tot niets. Als niet wordt ingegrepen koerst de sector komende zomer af op de volgende crisis. Het areaal is gewoon te groot, de bollen zullen nooit allemaal verkocht kunnen worden. ♦

Grafiek 1

Groei tulpenareaal (in % t.o.v. 1999/2000).

Grafiek 2

Aantal broeitulpen (x miljoen) in de afgelopen twintig jaar.

